

Predmet C-235/24 PPU [Niesker]ⁱ**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

2. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. ožujka 2024.

Osuđena osoba:

S.A.H.

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak odnosi se na postupak priznavanja i izvršenja u Nizozemskoj presude koju je u kaznenom postupku donio jedan švedski sud.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U okviru ovog zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a riječ je najprije o tome može li se Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Žalbeni sud u Arnhem-Leeuwardenu, Nizozemska, u daljnjem tekstu: Gerechtshof) smatrati sudom u smislu članka 267. UFEU-a i može li on stoga upućivati prethodna pitanja. U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje Gerechtshof postavlja dodatno pitanje o tome primjenjuje li se članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) na glavni postupak, u kojem Gerechtshof treba razmotriti pravna pitanja koja otvaraju članak 8. stavci 2. do 4. i članak 9. Okvirne odluke Vijeća 2008/909/PUP od 27. studenoga 2008. o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda u kaznenim predmetima kojima se izriču kazne zatvora ili mjere koje uključuju oduzimanje slobode s ciljem njihova izvršenja u Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: Okvirna odluka 2008/909/PUP), i, ako je

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

odgovor potvrđan, koje su posljedice s tim povezane. Naposljetku, *Gerechtshof* upućuje pitanja o tumačenju članka 8. stavka 4. Okvirne odluke 2008/909/PUP.

Osim toga, *Gerechtshof* traži da se o ovom zahtjevu za prethodnu odluku odluči u hitnom postupku u smislu članka 267. četvrtog stavka UFEU-a i članka 107. stavka 1. Poslovnika Suda. Pritom *Gerechtshof* ističe da se prethodna pitanja odnose na područje slobode, sigurnosti i pravde te da je osuđenoj osobi trenutačno oduzeta sloboda. Odgovor na pitanja može dovesti do toga da treba prekinuti oduzimanje slobode u Nizozemskoj jer ipak treba odbiti priznavanje strane sankcije ili je treba pretvoriti u sankciju bez oduzimanja slobode.

Prethodna pitanja

1. Treba li pojam „sud” u smislu članka 267. UFEU-a, u vezi s člankom 8. stavcima 2. do 4. i člankom 9. Okvirne odluke 2008/909/PUP, tumačiti na način da on obuhvaća i u tu svrhu određen nacionalni sud koji nije nadležno tijelo u smislu članka 8. stavka 1. Okvirne odluke i koji u pisanom postupku, načelno bez upuštanja osuđene osobe u postupak, odlučuje isključivo o pravnim pitanjima koja otvaraju članak 8. stavci 2. do 4. i članak 9. Okvirne odluke?

2. Treba li članak 47. Povelje tumačiti na način da osuđenoj osobi, u slučaju da se u postupku priznavanja u smislu Okvirne odluke 2008/909/PUP u tu svrhu određenom nacionalnom sudu u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja povjeri ocjena aspekata navedenih u članku 8. stavcima 2. do 4. i članku 9. te okvirne odluke, osim mogućnosti da izrazi svoje mišljenje u državi u kojoj je presuda donesena u skladu s člankom 6. stavkom 3. Okvirne odluke 2008/909/PUP treba omogućiti i djelotvoran pravni lijek u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja?

U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje:

3. Treba li članak 47. Povelje, s obzirom na Okvirnu odluku 2008/909/PUP, tumačiti na način da je u pogledu djelotvornog pravnog lijeka u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja dovoljno ako osuđena osoba može pismeno izraziti svoje mišljenje ili prije sudske ocjene i odluke o priznavanju ili nakon donošenja odluke o priznavanju u okviru preispitivanja prvotne ocjene?

I

4. Treba li članak 47. Povelje, s obzirom na Okvirnu odluku 2008/909/PUP, tumačiti na način da osuđenoj osobi koja nema dostatna financijska sredstva i kojoj je potrebna pomoć kako bi se osigurao učinkovit pristup pravosuđu treba osigurati pravnu pomoć u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja, čak i ako to nije predviđeno zakonom?

5. Treba li kriterij iz članka 8. stavka 3. Okvirne odluke 2008/909/PUP tumačiti na način da je prilikom pretvaranja kazne ili mjere – zato što ona zbog

svoje vrste nije u skladu s pravom države kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja – potrebno ispitati koju bi mjeru sud države kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja najvjerojatnije izrekao da je osuđujuća presuda donesena u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja ili treba provesti ispitivanje, prema potrebi nakon što se zatraže dodatne informacije, u okviru kojeg će se razmotriti činjenični kontekst mjere u državi u kojoj je presuda donesena?

6. Na koji način i u kojem opsegu država kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja treba u slučaju eventualne ponovne ocjene zabrane izricanja strože kazne u skladu s člankom 8. stavkom 4. Okvirne odluke 2008/909/PUP uzeti u obzir događaje i informacije koji se odnose na razdoblje nakon odluke o priznavanju?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 47. Povelje

Članak 267. UFEU-a

Članci 6., 8. i 9. Okvirne odluke 2008/909/PUP

Navedeni nacionalni propisi

Članci 2:11 i 2:13 Weta wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (Zakon o uzajamnom priznavanju i izvršenju bezuvjetnih i uvjetnih zatvorskih kazni, u daljnjem tekstu: WETVVS)

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Osuđena osoba je irački državljanin. Od 1996. živi u Nizozemskoj, a 2001. dobio je trajnu dozvolu boravka.
- 2 Sudskom odlukom od 26. veljače 2015. Göta hovrätt (Žalbeni sud regije Göta, Švedska) izrekao mu je kaznu zbog kaznenih djela počinjenih u Švedskoj. Ukratko, u tom je pogledu bila riječ o zabranjenom posjedovanju oružja, nezakonitoj prijetnji, uznemiravanju i nanošenju teških tjelesnih ozljeda. Göta hovrätt (Žalbeni sud regije Göta) odlučio je da mu se zbog zaostalog razvoja ili patološkog poremećaja njegovih mentalnih sposobnosti kaznena djela ne mogu pripisati te mu je odredio mjeru koja uključuje oduzimanje slobode, odnosno forenzičko-psihijatrijsko liječenje u neodređenom trajanju i specijalni pregled prilikom otpusta iz bolnice.
- 3 Osuđena osoba zatražila je od švedskih tijela da se izrečena sankcija dostavi Nizozemskoj te su nakon toga ta tijela od nizozemskog Ministera van Justitie en

Veiligheid (ministar pravosuđa i sigurnosti, Nizozemska, u daljnjem tekstu: ministar) zatražila da se prizna i izvrši švedska odluka.

- 4 Slijedom zahtjeva koji je podnio ministar, Gerechtshof je u odluci od 18. siječnja 2019. smatrao da je osuđena osoba sama zatražila dostavu osuđujuće odluke ili da je ona s tim bila suglasna te je odlučio da nema razloga odbiti priznavanje i da su kaznena djela za koja je izrečena sankcija kažnjiva i u skladu s nizozemskim pravom. Nadalje, Gerechtshof je odlučio da postoji razlog da se promijeni izrečena mjera koja uključuje oduzimanje slobode te ju je pretvorio u mjeru smještaja uz prisilno liječenje, za koju nije propisano najdulje trajanje. Pritom je Gerechtshof smatrao da to ne predstavlja pooštrenje kaznenopravne situacije osuđene osobe.
- 5 Ministar je 18. veljače 2019. kao tijelo nadležno za odlučivanje u smislu Okvirne odluke 2008/909/PUP priznao švedsku presudu, pri čemu je uzeo u obzir ocjenu Gerechtshofa te je sankcija pretvorena u (vremenski neograničenu) nizozemsku mjeru smještaja uz prisilno liječenje. Osuđena osoba smještena je u jedan forenzičko-psihijatrijski centar u Nizozemskoj, gdje se još uvijek nalazi. Nakon priznavanja, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (državni tajnik za sigurnost i pravosuđe, Nizozemska) proglasio je osuđenu osobu nepoželjnom odlukom d 6. kolovoza 2020. o povlačenju dozvole boravka na temelju azila.
- 6 Osuđena osoba osporavala je nakon toga u građanskopravnom postupku zakonitost ministrove odluke o priznavanju. Pritom je istaknula, među ostalim, da je ocjena Gerechtshofa od 18. siječnja 2019., na kojoj se temelji ministrova odluka, donesena u postupku koji ne ispunjava zahtjeve iz članka 47. Povelje. U tom građanskopravnom postupku Gerechtshof Den Haag (Žalbeni sud u Haagu, Nizozemska) prihvatio je tužbu presudom od 5. rujna 2023. (u žalbenom postupku) te je naložio ministru da preispita svoju odluku od 29. siječnja 2019.
- 7 Dopisom od 15. rujna 2023. ministar je zatražio od Gerechtshofa ponovnu ocjenu u postupku koji ispunjava zahtjeve iz članka 47. Povelje. U okviru te ponovne ocjene Gerechtshof je nakon saslušanja stranaka odlučio uputiti predmetni zahtjev za prethodnu odluku.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 8 Osuđena osoba ističe da Gerechtshof treba provesti ponovnu ocjenu u postupku u kojem se poštuje članak 47. Povelje, što u ovom slučaju znači:
 - da treba održati javnu raspravu na kojoj ona može sudjelovati;
 - da predmet treba ispitati u razumnom roku;
 - da mora imati mogućnost da joj pomaže odvjetnik kojeg će, ako je to potrebno, platiti država;

- da postupak treba biti kontradiktoran i
 - da odluka mora biti javna.
- 9 Osim toga, osuđena osoba smatra da je u ovom slučaju izrečena stroža kazna te, s obzirom na djelotvornu sudsku zaštitu, smatra nužnom mogućnost da u tom pogledu podnese daljnje dokaze.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 10 Do sada je *Gerechtshof* polazio od toga da na pitanje je li on sud u smislu članka 267. UFEU-a i je li stoga ovlašten Sudu Europske unije upućivati prethodna pitanja treba niječno odgovoriti. Naime, u okviru postupka priznavanja sudskih odluka drugih država članica Unije zadaća *Gerechtshofa* znatno odstupa od uobičajenih sudskih zadaća i postupaka. Tako nema javne rasprave, *Gerechtshof* u skladu s odredbama zakona ne odlučuje ni o primjeni interesa za društvenu rehabilitaciju, koja u skladu s Okvirnom odlukom 2008/909/PUP ima ključnu ulogu, ni o razlozima za odbijanje koji su u skladu s WETVVS-om razvrstani kao fakultativni, a ni o načinu tumačenja razloga za odbijanje koji su tim zakonom kvalificirani kao nužni s obzirom na presudu Suda od 29. travnja 2021., X (Europski uhidbeni nalog – *Ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339). Osim toga, *Gerechtshof* ne može odlučivati o slučajevima u kojima ministar odbije zahtjev za preuzimanje izvršenja kazne a da ga ne podnese *Gerechtshofu*.
- 11 Međutim, iz povijesti nastanka nizozemskog zakona proizlazi da je zakonodavac izričito htio sudsku ocjenu pravnih pitanja uređenih člankom 8. stavcima 2. do 4. i člankom 9. Okvirne odluke 2008/909/PUP te da je riječ o sudu koji je određen u tu svrhu i koji na temelju zakona donosi obvezujuću odluku.
- 12 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, kako bi se odredilo je li tijelo koje je uputilo zahtjev za prethodnu odluku o kojem je riječ „sud” u smislu članka 267. UFEU- a i kako bi se ocijenilo je li zahtjev za prethodnu odluku dopušten, uzimaju se u obzir svi elementi, primjerice, je li tijelo o kojem je riječ utemeljeno na zakonu, je li ono stalno, je li njegova nadležnost obvezna, provodi li kontradiktorni postupak, primjenjuje li pravna pravila te je li neovisno (presuda od 29. ožujka 2022., *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, t. 66. i navedena sudska praksa).
- 13 *Gerechtshof* trenutačno smatra da je on pravno utemeljen na zakonu, da je stalan, da je točno da je njegova ocjena u okviru odluka na temelju WETVVS-a ograničena na nekoliko pitanja, ali je ipak obvezujuća, da se zakonskim postupkom ne predviđa mogućnost saslušanja osuđene osobe, ali da se argumenti te osobe ipak uzimaju u obzir ako su izneseni u okviru mišljenja ili neke kasnije ponovne ocjene, da primjenjuje pravna pravila i da je neovisan. Prema

trenutačnom stajalištu *Gerechtshofa*, pitanje o tome treba li ga smatrati sudom stoga ovisi o tome može li se njegov postupak smatrati kontradiktornim.

- 14 S obzirom na prethodna razmatranja *Gerechtshof* upućuje prvo prethodno pitanje. Međutim, odgovor na to pitanje može ovisiti o odgovoru na drugo prethodno pitanje, koje se odnosi na primjenjivost članka 47. Povelje.

Članak 47. Povelje

- 15 U skladu s člankom 47. Povelje svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom.
- 16 *Gerechtshof* pita jesu li njegovom ocjenom na temelju članka 2:11 WETVVS-a povrijeđena prava ili slobode zajamčene pravom Unije. U tom kontekstu pita je li pravna ocjena „obuhvaćena područjem primjene prava Unije” (presuda od 26. veljače 2013., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105) ili je ovo slučaj „situacije uređene pravom Unije” (presuda od 16. svibnja 2017., *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373). Očito je da se prilikom te ocjene primjenjuju članak 8. stavci 2. do 4. i članak 9. Okvirne odluke 2008/909/PUP jer su oni preneseni u članke 2:11 i 2:13 WETVVS-a. Suprotno tomu, osuđena osoba u državi u kojoj je presuda donesena, ako se ona tamo nalazi, ima mogućnost da usmeno ili pismeno izrazi svoje mišljenje te se Okvirnom odlukom 2008/909/PUP osuđenoj osobi izričito ne omogućuje podnošenje djelotvornog pravnog lijeka u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja, tako da se može argumentirati i da je riječ o pravnoj situaciji koja nije obuhvaćena područjem primjene prava Unije. Budući da *Gerechtshof* ima dvojbe u tom pogledu, upućuje drugo prethodno pitanje.
- 17 U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje postavlja se pitanje o tome jesu li mogućnošću izražavanja mišljenja u državi u kojoj je presuda donesena u skladu s člankom 6. Okvirne odluke 2008/909/PUP ispunjeni zahtjevi iz članka 47. Povelje. U skladu s člankom 6. stavkom 3. te okvirne odluke to mišljenje naknadno stoji na raspolaganju državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja u pisanom obliku, čime se, kako se čini, upućuje na to da zakonodavac Unije polazi od toga će se predmet u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja dalje rješavati u pisanom obliku.
- 18 Ako ta mogućnost ne ispunjava zahtjeve iz članka 47. Povelje ili ako ona ne obuhvaća slučajeve kad se osuđena osoba (više) ne nalazi u državi u kojoj je presuda donesena i zbog toga ona ne može izraziti svoje mišljenje, *Gerechtshof* pita zahtijeva li se člankom 47. Povelje u toj situaciji da se osuđena osoba sasluša na javnoj sudskoj raspravi u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja uz osiguravanje pravne pomoći te u kojem bi trenutku trebalo održati tu raspravu. Osobito se postavlja pitanje je li okolnost da osuđena osoba može zatražiti ponovnu ocjenu u skladu sa zahtjevima iz članka 47. Povelje.

- 19 U tom kontekstu *Gerechthof* upućuje na to da je ispitivanje u smislu članka 2:11 *WETVVS*-a pravno-tehničke prirode i da je relativno ograničeno. Često se interesi država i interesi osuđene osobe podudaraju, a to je društvena rehabilitacija u državi s kojom je ta osoba najviše povezana. U ovom je slučaju bilo potrebno promijeniti stranu mjeru, ali je u većini slučajeva riječ o sankciji oduzimanja slobode u obliku kazne zatvora u pogledu koje nije potrebno promijeniti (vrstu) sankcije. Ako je posljedica primjene članka 47. Povelje ta da osuđene osobe treba saslušati na javnoj raspravi u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja, to podrazumijeva praktične poteškoće. Tako se postavlja pitanje kako treba urediti saslušanje u državi kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja ako se osuđena osoba još nalazi u državi u kojoj je presuda donesena. Prema sudskoj praksi *Gerechthofa* osuđena osoba ima mogućnost pismeno izraziti svoje mišljenje, koje *Gerechthof* uzima u obzir. Ono se može izraziti ili prije ocjene i odluke o priznavanju ili nakon toga u obliku zahtjeva za ponovnu ocjenu. Osuđena osoba slobodno odlučuje o tome hoće li pritom iskoristiti pravnu pomoć, ali ne postoji mogućnost da se za to dobije financijska pomoć.
- 20 S obzirom na prethodna razmatranja *Gerechthof* upućuje treće i četvrto prethodno pitanje.

Promjena kazne

- 21 Člankom 8. stavkom 3. Okvirne odluke 2008/909/PUP, a slijedom toga i člankom 2:11. stavkom 5. *WETVVS*-a, propisuje se da, kada kazna zbog svoje vrste nije u skladu s pravom države kojoj je presuda proslijeđena radi priznanja i izvršenja, ta će se kazna promijeniti u kaznu ili mjeru koja u najvećoj mogućoj mjeri odgovara kazni izrečenoj u državi u kojoj je presuda donesena. *Gerechthof* je tumačio taj kriterij na način da kaznu treba promijeniti u mjeru koja bi se osuđenoj osobi najvjerojatnije izrekla da je osuđujuća presuda donesena u Nizozemskoj. Zbog toga je odlučio promijeniti kaznu u mjeru smještaja uz prisilno liječenje, čije trajanje, isto kao i u slučaju švedske mjere, nije unaprijed određeno, nego ovisi o tijeku liječenja.
- 22 Osuđena osoba smatra da je švedska mjera koja uključuje oduzimanje slobode manje ograničavajuća nego nizozemska mjera. U slučaju švedske mjere ocjena nužnosti prestanka mjere provodi se nakon pola godine, a prosječno trajanje mjere iznosi otprilike četiri godine, dok se ta ocjena u slučaju nizozemske mjere provodi načelno svake dvije godine, prosječno trajanje mjere puno je dulje, a dotična osoba usto se proglašava nepoželjnom.
- 23 S obzirom na te argumente *Gerechthof* upućuje peto prethodno pitanje.

Ocjena informacija primljenih nakon odluke o priznavanju

- 24 Naposljetku, *Gerechthof* pita u kojem opsegu treba uzeti u obzir informacije koje su postale dostupne tek nakon ocjene ili događaja koji su nastupili tek kasnije ako takve informacije ili događaji mogu biti važni za ispitivanje zabrane izricanja

strože kazne koja je propisana člankom 8. stavkom 4. Okvirne odluke 2008/909/PUP. Osuđena osoba u ovom je slučaju osobito istaknula događaj da je nakon odluke o priznavanju proglašena nepoželjnom. *Gerechtshof* smatra da to može biti relevantan element prilikom ocjene pitanja je li riječ o pooštavanju kazne zatvora ili mjere koja uključuje oduzimanje slobode. Međutim, pritom je riječ o informacijama i događajima koji se odnose na razdoblje nakon odluke o priznavanju. Budući da *Gerechtshof* ima dvojbe u pogledu toga može li uzeti u obzir te informacije, upućuje šesto prethodno pitanje.

RADNI DOKUMENT